

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
Δ/ση Ασφάλισης και Ενισχύσεων
Τμήμα Ασφάλισης και Πολιτικής Ενισχύσεων

ΘΕΜΑ : «Σύστημα προστασίας και ασφάλισης της αγροτικής δραστηριότητας»

ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η γεωργία είναι μια επιχείρηση, η οποία είναι πιο επισφαλής από άλλες, αφού εκτός των διαφόρων κινδύνων επιχειρηματικότητας, αντιμετωπίζει και επιπτώσεις από φυσικά φαινόμενα. Όπως σε κάθε επιχείρηση, σημαντικό ρόλο στην ελαχιστοποίηση των αποτελεσμάτων των διαφόρων κινδύνων παίζει η πρόληψη. Η πρόληψη κύριο σκοπό έχει τη μείωση των διακυμάνσεων της παραγωγής και επιτυγχάνεται με τη σωστή οργάνωση της γεωργικής επιχείρησης, με τη χρήση βελτιωμένων καλλιεργητικών μεθόδων και με την εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης και προστασίας. Ειδικότερα η πρόληψη είναι επιβεβλημένη σε περιπτώσεις γνωστές και αντιμετωπίσιμες, όπως είναι οι προσβολές από ασθένειες, κλπ.

Για τις ζημιές από απρόβλεπτους κινδύνους, μέτρο πρόληψης είναι και η ασφάλιση. Η ασφάλιση προσφέρει προστασία και ασφάλεια έναντι κυρίως των φυσικών κινδύνων, που είναι εκτός του ανθρωπίνου ελέγχου.

Στην ουσία η ασφάλιση είναι ένας οικονομικός μηχανισμός, που ως λογική στηρίζεται στη συγκέντρωση ενός μικρού ποσού χρημάτων, τις περιόδους που δεν παρατηρούνται προβλήματα στην παραγωγή, ώστε να υπάρχει ένα αποθεματικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί τη χρονιά που θα υπάρξει πρόβλημα, από ενδεχόμενα δυσμενή φυσικά φαινόμενα.

Η επιλογή των ασφαλιζόμενων κινδύνων είναι από τα πιο κρίσιμα προβλήματα. Το θέμα είναι και οικονομικό και τεχνικό.

Η ουσία της ασφάλισης είναι το αβέβαιο του κινδύνου.

Το πρώτο στοιχείο που πρέπει να μελετηθεί είναι η ασφαλισιμότητα του κινδύνου:

- Ένας κίνδυνος για να είναι ασφαλίσσιμος πρέπει να είναι απρόοπτος και απρόβλεπτος, συγκεκριμένος και μετρήσιμος, η δε ζημιά που προκαλεί να έχει σοβαρή επίπτωση στο εισόδημα και το αγροτικό κεφάλαιο.
- Ασφαλιζόμενος κίνδυνος είναι αυτός που τον χαρακτηρίζει γεωγραφική διασπορά, χρονική διασπορά και διασπορά των παραγωγών.
- Επιπλέον το κόστος ασφάλισης θα πρέπει να είναι προσιτό στο μέσο παραγωγό.

Ένα δεύτερο στοιχείο είναι η μελέτη της συμπεριφοράς του κινδύνου, δηλαδή:

- ✓ η συχνότητα του κινδύνου,
- ✓ η ένταση των ζημιών και
- ✓ οι επιπτώσεις στο εισόδημα του παραγωγού.

Τα στοιχεία αυτά δίνουν μια πρώτη εκτίμηση του ασφαλίστρου και την τάση διαφοροποίησης του κατά περιοχές, αίτιο, κλπ.

Στο οικονομικό κομμάτι, το ύψος του ασφαλίστρου εξαρτάται και από το είδος της παρεχόμενης προστασίας που πρέπει να καλύπτει: τις δαπάνες αποζημίωσης, τα διοικητά έξοδα και το αποθεματικό.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, πριν την ένταξη νέων κινδύνων στο σύστημα ασφαλιστικής κάλυψης συντάσσεται αναλογιστική μελέτη, η οποία προσδιορίζει το συνολικό κόστος του κινδύνου, σε βάθος χρόνου (πενταετίας, δεκαετίας, κατά περίπτωση) ενώ παράλληλα καθορίζει τους όρους ασφάλισης και το ύψος της εισφοράς. Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση αλλαγής των όρων και προϋποθέσεων ασφάλισης των ήδη ασφαλιζόμενων κινδύνων.

ΕΛ.Γ.Α.

Ο ΕΛ.Γ.Α., Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων, είναι Οργανισμός κοινής ωφέλειας, Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου που εποπτεύεται από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και ανήκει εξολοκλήρου στο Δημόσιο. Ιδρύθηκε με το Νόμο **1790/88** (ΦΕΚ 134/Α΄/20.06.88) περί "Οργάνωσης και Λειτουργίας Οργανισμού

ΕΛ.Γ.Α. και άλλες διατάξεις", αποτελεί τον κεντρικό φορέα ασφαλιστικής κάλυψης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα και επιδίωξή του είναι η στήριξη του γεωργικού εισοδήματος των ασφαλισμένων του. Ο ΕΛ.Γ.Α. εντάσσεται στους Οργανισμούς που παρέχουν, εκ μέρους του Δημοσίου, συνδρομή στη διαχείριση της παροχής υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης, ασκώντας δραστηριότητα που στηρίζεται στην αρχή της εθνικής αλληλεγγύης και στερείται οποιουδήποτε κερδοσκοπικού στόχου.

Τα συστήματα αυτά επιδιώκουν κοινωνικό σκοπό, υπόκεινται στον έλεγχο των κρατικών υπηρεσιών, οι οποίες καθορίζουν, μεταξύ άλλων, το ύψος των εισφορών και των παροχών και διέπονται από την αρχή της αλληλεγγύης. Η αλληλεγγύη συνίσταται στο γεγονός ότι το σύστημα αυτό χρηματοδοτείται από εισφορές που δεν έχουν άμεση σύνδεση με την παροχή που δικαιούνται να λάβουν οι ασφαλισμένοι από τον ΕΛΓΑ σε περίπτωση επέλευσης του ασφαλιστικού κινδύνου, δηλαδή δεν ισχύει η Αρχή της Ανταποδοτικότητας, ενώ οι παροχές των ασφαλισμένων είναι ίδιες για την κατηγορία, δηλαδή εφαρμόζεται ισότητα παροχών ανεξάρτητα από το ύψος των εισφορών. Οι καταβαλλόμενες παροχές είναι προβλεπόμενες από τον νόμο και ανεξάρτητες του ύψους των εισφορών, που επίσης προβλέπονται από τη νομοθεσία.

Τα συστήματα αυτά στηρίζονται σε ένα καθεστώς υποχρεωτικής υπαγωγής, απαραίτητο για την εφαρμογή της αρχής της αλληλεγγύης, καθώς και για την οικονομική τους ισορροπία. Η ασφάλιση επιτυγχάνεται με τη βασική τεχνική του κοινού ταμείου, είναι ένα κοινωνικό – συλλογικό σύστημα, το οποίο στοχεύει στην ελάττωση της αβεβαιότητας.

Το 2010 έγινε η επανεξέταση του συστήματος προστασίας και ασφάλισης της αγροτικής δραστηριότητας, με το Νόμο **3877/2010** (ΦΕΚ 160/Α΄/20.09.2010) «Σύστημα προστασίας και ασφάλισης της αγροτικής δραστηριότητας».

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 3 του προαναφερόμενου Νόμου, μεταξύ άλλων ο ΕΛ.Γ.Α. έχει τους ακόλουθους σκοπούς:

α) την ασφάλιση της φυτικής και ζωικής παραγωγής και του ζωικού κεφαλαίου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, από ζημιές που προκαλούνται από φυσικούς κινδύνους, παθήσεις και ασθένειες που αναφέρονται στο άρθρο 5 του Νόμου,

β) την πρόσθετη και την προαιρετική ασφάλιση κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4 (παράγραφοι 4 και 5) του Νόμου,

γ) την ενεργητική προστασία της αγροτικής παραγωγής, του φυτικού & ζωικού, κεφαλαίου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, που ασκείται σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις του Νόμου 2342/1995 «Ενεργητική προστασία της γεωργικής, κτηνοτροφικής

και αλιευτικής παραγωγής και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 208 Α'), όπως αυτός ο Νόμος ισχύει κάθε φορά.

Δηλαδή προκειμένου να αντιμετωπισθεί η αβεβαιότητα στην αγροτική παραγωγή, εφαρμόζονται μέσω του ΕΛ.Γ.Α. δύο βασικοί τρόποι αντιμετώπισης:

α) η πρόληψη που αφορά κυρίως στην εφαρμογή προγραμμάτων ενεργητικής προστασίας της παραγωγής και του κεφαλαίου

β) η ασφάλιση

I. α) Όσον αφορά στην **ενεργητική προστασία** της **φυτικής παραγωγής** και του **φυτικού κεφαλαίου**, που εφαρμόζεται από τον ΕΛ.Γ.Α., σημειώνουμε ότι αυτή προσανατολίζεται τόσο στην προστασία από παγετό, όσο και στην προστασία από χαλάζι. Ειδικότερα, η προστασία από παγετό υλοποιείται κυρίως μέσω αντιπαγετικών ανεμιστήρων (ανεμομείκτες), καθώς και μέσω συστημάτων τεχνητής ομίχλης (Δήμος Βελβεντού Κοζάνης). Αντίστοιχα, η προστασία από χαλάζι υλοποιείται με εναέρια μέσα (αεροπλάνα σποράς των χαλαζοφόρων νεφών), αλλά και με επίγεια μέσα (όπως, αντιχαλαζικά δίκτυα μεμονωμένα ή σε συνδυαστική εγκατάσταση με αντιβρόχινη μεμβράνη).

β) Όσον αφορά στην ενεργητική προστασία του **ζωικού κεφαλαίου**, η οποία δεν έχει προς το παρόν ενεργοποιηθεί, εξετάζεται εάν θα μπορούσε να υλοποιηθεί μέσω χορήγησης εμβολίων για την πρόληψη σχετικών ζωικών ασθενειών.

II. Αναφορικά με την **ασφάλιση** της φυτικής παραγωγής και του ζωικού κεφαλαίου, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Νόμου 3877/2010, υπάρχουν 3 κύρια είδη ασφάλισης : η υποχρεωτική, η πρόσθετη και η προαιρετική.

α) Υποχρεωτική ασφάλιση : Η υποχρεωτική ασφάλιση, σύμφωνα με το νόμο, υλοποιείται από τον ΕΛ.Γ.Α. Σε αυτήν υπάγονται όλα τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, καθώς και ενώσεις προσώπων που έχουν την πλήρη κυριότητα, την επικαρπία ή μόνο την εκμετάλλευση αγροτικών εκμεταλλεύσεων της χώρας, πλην της περιοχής του Αγίου Όρους (άρθρο 4, παρ. Α1). Εξαιρούνται από την υποχρεωτική ασφάλιση του ΕΛ.Γ.Α. οι πτηνοτροφικές και χοιροτροφικές επιχειρήσεις, καθώς και οι εκμεταλλεύσεις ανθοκομικών και καλλωπιστικών προϊόντων και τα φυτώρια (άρθρο 4, παρ. Α3).

Στον ΕΛ.Γ.Α ασφαλίζεται αυτοδίκαια και υποχρεωτικά από τους κινδύνους του άρθρου 5 του Νόμου, που περιλαμβάνονται στους σχετικούς **Κανονισμούς Ασφάλισης του**

ΕΛ.Γ.Α., το σύνολο της φυτικής παραγωγής και του ζωικού κεφαλαίου των εκμεταλλεύσεων (άρθρο 4, παρ. Α2).

Στην υποχρεωτική ασφάλιση, η επιβάρυνση του ασφαλιστρού αφορά όλους τους ασφαλισμένους παραγωγούς.

Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 5 του Νόμου υπάρχει η δυνατότητα με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, που εκδίδεται ύστερα από σύνταξη αναλογιστικής μελέτης, να ενταχθούν στην υποχρεωτική ασφάλιση του ΕΛ.Γ.Α. νέοι κίνδυνοι και νέες καλλιέργειες που δεν περιλαμβάνονται στους Κανονισμούς Ασφάλισης του ΕΛ.Γ.Α. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται το ύψος της δαπάνης και ο τρόπος της κάλυψής της. Σε αυτή την περίπτωση, το σχετικό ασφαλιστρού θα αυξηθεί και θα είναι το ίδιο για όλους τους παραγωγούς, αφού αφορά την υποχρεωτική ασφάλιση. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που χρειασθεί οποιαδήποτε αλλαγή στους όρους και τις προϋποθέσεις ασφάλισης, σε ήδη υφιστάμενους κινδύνους (πχ. Χρονική επέκταση ασφαλιστικής κάλυψης, κα).

β) Πρόσθετη ασφάλιση : Βασικό χαρακτηριστικό της ασφάλισης είναι η απαλλαγή, δηλαδή το μέρος της ζημιάς που βαρύνει τον ασφαλισμένο. Η απαλλαγή αποτελεί κίνητρο για τον ασφαλισμένο ώστε να προστατεύει το ασφαλιζόμενο είδος τόσο πριν, όσο και μετά τη ζημιά.

Σε ορισμένες καλλιέργειες ή για συγκεκριμένα ζημιογόνα αίτια, με βάση τα στατιστικά στοιχεία του ΕΛ.Γ.Α, η ασφαλιστική κάλυψη συνεπάγεται σημαντικά μεγαλύτερο και δυσανάλογο, προς τις εισφορές, κόστος για τον ΕΛ.Γ.Α. Στις περιπτώσεις αυτές προβλέπεται αυξημένη απαλλαγή. Τα πρόσωπα που υπάγονται στην υποχρεωτική ασφάλιση μπορούν να ζητήσουν **μείωση του ποσοστού απαλλαγής** για τις προαναφερόμενες καλλιέργειες ή ζημιές για τις οποίες προβλέπεται αυξημένη απαλλαγή, καταβάλλοντας μία πρόσθετη εισφορά, όπως ορίζεται στο άρθρο 7 παρ. 1β του παρόντος νόμου (άρθρο 4 παρ. Β4, άρθρο 6 παρ. 2, άρθρο 7 παρ. 1β).

γ) Προαιρετική ασφάλιση : Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 2, 4 και κυρίως 18 του νόμου, προβλέπεται η δυνατότητα προαιρετικής ασφάλισης, για κάλυψη ζημιών που δεν εντάσσονται στους υποχρεωτικά ασφαλιζόμενους κινδύνους του ΕΛ.Γ.Α., ύστερα από σύνταξη ειδικής αναλογιστικής μελέτης. Σύμφωνα με το Νόμο, για τις προαιρετικές για τους παραγωγούς ασφαλίσσεις, που συνάπτονται με ασφαλιστικές επιχειρήσεις, αλληλοασφαλιστικούς συνεταιρισμούς ή άλλους ασφαλιστικούς φορείς, περιλαμβανομένου και του ΕΛ.Γ.Α. και που καλύπτουν κινδύνους που δεν καλύπτονται ή

καλύπτονται μερικώς από την υποχρεωτική ασφάλιση της προηγούμενης περίπτωσης, προβλέπεται η δυνατότητα **επιδότησης ασφαλίστρου**, δηλαδή υπό προϋποθέσεις χορήγηση ενίσχυσης. Σε αυτή την περίπτωση, η καταβολή του ασφαλίστρου, επιδοτούμενου ή μη, θα είναι προαιρετική, για όσους παραγωγούς το επιλέξουν. Στην προαιρετική ασφάλιση θα μπορούσε για παράδειγμα να ενταχθεί η ασφαλιστική κάλυψη στο στάδιο της αποξήρανσης των σύκων ή της σταφίδας στα αλώνια, κα. Η ασφάλιση αυτή και κατά συνέπεια το ασφαλί스트ρο, δεν θα αφορά όλους τους παραγωγούς παρά μόνο όσους το επιλέξουν.

Σημειώνουμε ότι η εν λόγω δυνατότητα απαιτεί ενεργοποίηση της Δ/σης Διαχείρισης Κρίσεων και Κινδύνων στον Αγροτικό Τομέα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η οποία δεν έχει προς το παρόν συσταθεί.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΛ.Γ.Α.

Με βάση τα προαναφερθέντα και την ισχύουσα νομοθεσία, καθορίστηκαν τα ασφαλίσιμα από τον ΕΛ.Γ.Α. ζημιογόνα αίτια, τα οποία σύμφωνα με τον:

-«**Κανονισμό Ασφάλισης Φυτικής Παραγωγής του ΕΛ.Γ.Α.**» (Υπουργική Απόφαση 157502/27.7.2011 - ΦΕΚ 1668/Β'/27.7.2011), όπως ισχύει, είναι:

το χαλάζι, ο παγετός, η ανεμοθύελλα, η πλημμύρα, ο καύσωνας, οι υπερβολικές ή άκαιρες βροχοπτώσεις, το χιόνι και η θάλασσα.

-«**Κανονισμό Ασφάλισης Ζωικού Κεφαλαίου από τον ΕΛ.Γ.Α.**» (Υπουργική Απόφαση 157501/27.7.2011 - ΦΕΚ 1669/Β'/27.7.2011), όπως ισχύει, είναι:

η πλημμύρα , η ανεμοθύελλα , το υπερβολικό ψύχος , το χιόνι, το χαλάζι, οι υψηλές θερμοκρασίες, η κατολίσθηση και η καθίζηση εδάφους, ο κεραυνός, η πυρκαγιά από ανωτέρα βία, κίνδυνοι από άγρια ζώα και κίνδυνοι ανωτέρας βίας που επιδρούν στην καταλληλότητα της ζωικής παραγωγής και επίσης

ασθένειες – παθήσεις : παθολογικές καταστάσεις τοκετού βοοειδών, μετατόπιση ηνύστρου δεξιά με στροφή των βοοειδών, ειλεός των βοοειδών, ατυχήματα βοοειδών (κατάγματα εκτός περιόδου τοκετού) των βοοειδών, άνθρακας, πνευματόνθρακας, ιογενής διάρροια – νόσος των βλεννογόνων, κακοήθης καταρροϊκός πυρετός των βοοειδών (γαγγραινώδης κόρυζα των βοοειδών), γαγγραινώδης μαστίτιδα των αιγών και των προβάτων, λοιμώδης αγαλαξία των αιγών και των προβάτων, παραφυματίωση των αιγών και των προβάτων, προϊούσα πνευμονία των αιγών και των προβάτων, λιστερίωση

των αιγών και των προβάτων, λοιμώδης πνευμονία των αιγών, νόσος οιδήματος των αιγών, γαγγραινώδης μαστίδα των βοοειδών, κολιβακιλική μαστίδα των βοοειδών, νοζемίαση των μελισσοσμηνών, σηψηγονία (αμερικάνικη) των μελισσοσμηνών και λοιποί νόσοι επιζωοτικής μορφής. Εξαιρούνται από την ασφάλιση του ΕΛ.Γ.Α. οι ασθένειες της περίπτωσης και της παραγράφου αυτής, εφόσον για την αντιμετώπισή τους προβλέπεται η εκρίζωση με βάση τους ισχύοντες κοινοτικούς κανονισμούς.

Σημειώνουμε ότι οι Κανονισμοί Ασφάλισης καθορίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις ασφάλισης, αποτελούν τη νομική βάση όλων των αποζημιώσεων και μόνο με την τήρησή τους αποδίδεται **δικαιοσύνη**. Οποιαδήποτε αλλαγή χρειάζεται αναλογιστική μελέτη, γιατί έχει κόστος και συνεπάγεται τροποποίηση των Κανονισμών.